

Hurvínek má mobil zatím od Spejbla zakázaný

Proslulá loutka Hurvínka slaví letos devadesátiny. Divadlo Spejbla a Hurvínka má novou hru, knihu, probíhá několik výstav, za rok do kin vstoupí 3D film. „Hry jsou kratší, ale o to víc tam je dekorací, pestrosti a dynamiky. Děti přišly na živého Hurvínka a chtějí ho v akci,“ říká o proměnách dětského publika šéf souboru divadla a interpret hlavních dvou figur S+H Martin Klásek.

Stanislav Šulc

Hurvínek slaví devadesátiny. Proměnil se během té doby?

Málokdo to ví, ale v současnosti máme tři velikosti základních figur. Nejmenší Hurvínek má asi 46 centimetrů. V sedmdesátých letech došlo k mírnému zvětšení asi na 49 centimetrů. Důvodem bylo zvětšení hracích okének, ve kterých hrajeme naše iluzivní představení. A největší Hurvínek má 56 centimetrů. Ten je takzvaný forbinový, s nímž hrajeme předscény. Především ve večerních představeních. Párů máme asi šestadvacet.

Proč tolik?

To je jednoduché – kvůli oblečení. Oni nemají pouze své tradiční obleky, ale normálně je kostýmujeme do jednotlivých pohádek nebo podle ročního období. Během představení se nedají převléknout. Jsou to marionety, tedy mají nitě. Ty by se musely odstříhnout a po převlečení zase znovu navázat.

Úplně první Hurvínek a Spejbl ale byli i trochu jiní než ti současní.

Za Josefa Skupy měli užší obličej a delší uši. A byli celkově drobnější. V šedesátých letech je divadelní výtvar-

ník Radko Haken trochu zaoblil, což souviselo s jejich zvětšením. Bylo to proto, že si Miloš Kirschner vymyslel, že během představení pro dospělé vytáhne Spejbla s Hurvínkem z hracího okénka přímo před publikum. Občas vedl s loutkami politické rozhovory, což právě byly ty forbinové výstupy. Inspirací byli samozřejmě Voskovec s Werichem. Kirschner tak odstartoval novou éru tohoto divadla, v němž byl prostor pro satiru a revue. S toutle formou pak také jezdil po světě. Od té doby už jsou postavy stejné, trváme na těch dřeváčích, u Spejbla také na fraku.

Změnil se hodně Hurvínek jako reprezentant kluka a klukovství?

Ono to tak musí být. Malí divačí musejí Hurvínka vnímat jako jed noho z nich, musejí se s ním ztotožňovat. Má tedy stejné starosti jako dnešní děti, musí mít stejný slovník jako ony. Tedy ne zcela, nemůžeme na jevišti říkat všechno, co zazní dneska ve školách, ale ten jazyk do her prosakuje. Hurvínek a Máníčka jsou normální dnešní děti. Kdybychom hráli hry z padesátých let, dnešní děti by to nechtěly poslouchat. Ale vracíme se někdy i k archaické mluvě, například u pohádek ode-

hrávajících se v minulosti mohou protihráči našich hlavních postav mluvit svým dobovým jazykem. Ale naši hrdinové ne, ti jsou z našeho světa a ten zrcadlí.

Výrazně odlišné je jisté také dětské publikum.

Já samozřejmě nezažil děti ve třicátých letech. Ale už jsem mám určité zkušenosti, tak vidím, jak se to mění kolem dětí. Tlačí se na ně média, filmy, seriály, komiksy. Návštěvníci už dnes moc nečtou, ale spíše na věci koukají, pořád něčím listují. A hlavně neustále spěchají. Čím mají rychlejší počítač, tím jsou radši.

Martin Klásek (59)

V Divadle Spejbla a Hurvínka je od roku 1973, kdy tam nastoupil po neúspěšných zkouškách na konzervatoř. Debutoval v dětské hře Hurvínk mezi broučky. Od roku 1982 pravidelně alternoval Miloše Kirschnera. Po Kirschnerově smrti se stal jeho nástupcem v interpretaci dvou hlavních loutek. Dnes je šéfem uměleckého souboru Divadla Spejbla a Hurvínka. Pro divadlo též napsal a režíroval několik her.

Zároveň dnes do světa může každý, takže ani zahraniční cesty „na Západ“ nejsou lákadlem, jakým byly dřív. Takže to musejí dělat opravdu jen ti, které to opravdu zajímá a kteří jsou ochotni pracovat s marionetou. Když zvládnete marionetu s nitěmi dlouhými 220 či 250 centimetrů ovládat z té lávky tady nad scénou, zvládnete všechny loutkařské techniky.

Kdy jste si vy vysloužil nástupnické ostruhy?
Měli jsme jet do tehdy ještě západního Německa a Miloš Kirschner onemocněl. Tam se hrálo v divadle velkém skoro jako Vinohradské divadlo a bylo narváno. Všichni tam Kirschnera znali a náš manažer tehdy přišel na pódium a oznámil, že v rolích S+H bude vystupovat Kirschnerův žák. V sále to zahučelo. Odehrál jsem to, všechno dobré a na konci jsem přidával dva dialogy, které publikum ocenilo potleskem vstaje. Byl to fantastický zážitek, na který do smrti nezapomenu.

Oslavy Hurvínkových devadesátin jsou v plném proudu, nač se ještě mohou vaši fanoušci těšit?
Teď nám běží na Staroměstské radnici výstava Hurvínk slavi 90, která tam bude instalovaná do 26. června. Druhá výstava je v chrudimském Muzeu loutkařských kultur, ta se jmenuje Hurvínkovy narozeniny. A tato výstava se v listopadu přesune do muzea na Florenci, kde bude do konce února.

Fotogalerie E15.cz

a zřejmě příští rok bychom to mohli spustit a začneme s ním zkoušet. Má všechny předpoklady, aby to mohl vést dál. Ale bude si muset říct i on sám. Nechci se nijak holedbat, ale ono to chce opravdu dost odvahy. Je to přece jen něco ojedinělého a pokazit to by byla velká škoda. Navíc je to závazek na celý život.

Ztěžuje tu situaci i aktuální situace loutkářství v Česku?

Loutkové divadlo je na periférii kulturního zájmu. Loutkových divadel tu pár je, v Praze, Plzni, Liberci, Brně, Ostravě, Hradci... Všechno jsou to výborná divadla. Ale zájem třeba ze strany médií není nijak slavný. I proto se loutkářská disciplína málo pěstuje. Na DAMU už není samostatná katedra loutkového divadla, ale loutkářství spadá pod katedru alternativního a loutkového divadla. Studentů s tím přijde do styku málo. A když už k nám někdo z DAMU přijde, věst marionetu ho musíme naučit sami. To většinou dělám já a za celou kariéru mi prošlo rukama asi devadesát lidí. Ale zůstane jich jen hrstka.

Proč odcházejí?

Zjistí, že to je opravdu velmi náročné a je za to málo peněz. My jsme příspěvková organizace, takže platy jsou stanoveny podle tabulek. Pro mnohého to není zajímavé.

rychle, ale začít skutečně hrát včetně střídání hlasů a udržení charakterů v dialogích je kumšt. Ty postavy mají nějaký rytmus, naturel, myšlení, dýchání a samozřejmě věk, což musíte zohlednit. A já nehraju jen ty dvě hlavní postavy. V inscenaci Dějiny kontra Spejbl jich hraji i šest najednou. Tohle trvalo roky, než jsem se v tom začal cítit dobře a než i pan Kirschner řekl: „Vidíš, Martine, tady už to pomaloučku začíná. Ale nic si z toho nedělej, že ti to tak dlouho trvá. Já když přišel do rozhlasu s panem Skupou a on začal hrát, tak ta křivka zaznamenávající hlasy lítala nahoru a dolů. Pak jsem začal já a ani se nepohnula.“

Je složité hledat nástupce?

Je to těžké. Nám se hlásilo, hlásí a hlásit bude vzdělaný spousta zájemců. Já už mám jednoho vytipovaného

Spejbl s Hurvínkem mluví vždy jazykem země, v níž vystupují. Jsou to slovní klauni, s překladatelem na jevišti by to nefungovalo. Dosud promluvili 26 jazyky.

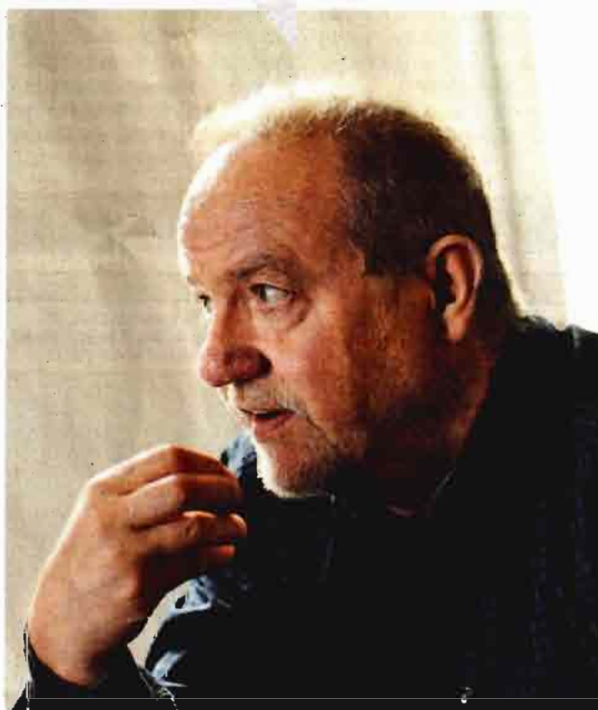

Foto E15 Anna Vacková Zk

Mluví do toho hodně lidí a hledají se kompromisy. Hlavní postavy vypadají malinko jinak, jsou modernější. Hurvínkovi ale čupřina zůstala, byť je trochu jiná. Má trochu jinak kšandy a místo dřeváků má kecky, ale s dřevěnými špičkami. Spejbl a Bábinka zůstali takřka stejní a Máníčka je trochu větší a má malinko jiné brýle.

Jde-li o film s globálními ambicemi, vzniká primárně česky, nebo anglicky?

Údajně ten lip sync vzniká na anglický text.

A ten budete namlouvat také vy?

Ne, já to pro ně pracovně namlouvám česky. Zatím se nám povedlo vymínit, že českou a německou verzi uděláme opravdu my, tedy Helena Štáchová a já s dalšími českými herci. U dalších verzí se teprve uvidí. Co vím, tak například Američané odmítají cizince, trvají na rodilých mluvčích. My bychom snad měli mít supervizi, aby z těch charakterů něco zůstalo.

Nechystáte také něco pro televizi?

Poslední sérii večerníčku jsme natočili v roce 2002. Předloni jsme připravili ve spolupráci s British Council 60dílný seriál Angličtina s Hurvínkem. Na to v brzké době navážeme. Helena Štáchová začíná psát třicet dílů němčiny, kterou budeme dělat s Goethe-Institutem. Natáčení by mělo proběhnout o divadelních prázdninách příštího roku.

Je těžké naučit se mluvit jako ty dvě postavičky?

Musíte k tomu mít určitou dispozici, kterou u mě odhalili, už když jsem do divadla nastoupil v 16 letech jako elév. Ale je to nepřírozená poloha, tedy vlastně umělý hlas. Většina lidí má falzet, tedy tu fistuli stejně jako zpěváci, když jdou nad svůj rejstřík. Ale tu hurvínkovskou barvu jsem se musel naučit. Zkoušel jsem si třeba zvuk trubky nebo houslí, a když jsem chytil ten tón, začal jsem se pokoušet o věty.

Kolik času vám to zabralo?

To je daleko víc otázka hraní. Naučit se ten hlas jde vlastně

Dá se tomu přizpůsobit?

Samozřejmě. Například už neděláme tak rozvláčné, můžeme snad i říct poetické pohádky. Nemůžeme tvořit delší obrazy, v nichž bylo hodně informací a krásný příběh. Děti jsou netrpělivé. Helenka Štáchová říká, že děti mají klipové vidění. Chtějí blik blik, rychle pochytat informace, rychle jít po tom příběhu, zkrátka aby byl rychlý tah na bránu, jak se říká. Dřív jsme dělávali hry asi tak o sedmi obrazech, dneska mají hry běžně patnáct obrazů. Jsou kratší, ale o to víc tam je dekorací, pestrosti a dynamiky. Jde o to, aby si děti mezi sebou nezačaly povídat. Přišly na živého Hurvínka a chtějí ho v akci.

Jak jsou na tom Spejbl a Hurvínk s moderními technologiemi?

Zatím se tomu trochu bráníme. Občas se o nich mluví v dialogích Spejbla s Hurvínkem. Ale Hurvínk má zatím mobil zakázaný, protože pan Spejbl nemá rád bezdrátovou komunikaci.

Patříte k úspěšným souborům i ve světě. To máte s sebou vždy překladatele?

Spejbl s Hurvínkem mluví vždy tím jazykem, kde vystupují, protože to jsou slovní klauni a s překladatelem při představení by to nefungovalo. Do dnešní doby promluvili 26 jazyky. Já osobně jsem zatím hrál ve čtrnácti, včetně arabštiny, vietnamštiny či čínštiny. V těchto exotických zemích nehrajeme běžný repertoár, ale speciálně připravené revue. Naopak v Evropě hrajeme vše, co doma.

Několik let už se mluví o přípravě hurvínkovského celovečerního filmu. V jaké je to fázi?

Ten film se stále připravuje. Vzniká sice v české produkci, ale podílí se na něm řada zemí. Část se připravuje v Rusku, v Belgii, ve Francii a bůhví kde ještě. Každé z těch studií se specializuje na něco jiného, jedni jsou nejlepší na Žerykovu srst, jiní zase umějí nejlépe mimiku. Už se na filmu pracuje osmý rok. Podle aktuálních informací půjde film do kin příští rok. Ideálně v květnu.

Když má film tolik koproducentů, neodráží se to ve výsledku?